

Методика формування вокально-виконавських компетенцій Bel Canto
Н. Парпора

В світовій музичній культурі XXI століття спостерігається підвищена зацікавленість до барокової спадщини мистецтва Bel Canto як серед меломанів так і фахівців - що обумовлює у виконавській, педагогічній та просвітницькій сферах діяльності високий попит на музикантів компетентних в «historically informed performance» та творчості представників шкіл співу XVII-XVIII століть, яка відбувалася у безпосередньому взаємозв'язку оперно-виконавської практики і вчення про співочий голос в модусі найбільш прийнятнього способу звукоутворення на початковому етапі навчання співу і удосконалення вокально-виконавської техніки в процесі інтерпретації вокальних партій відповідно реальним можливостям професійних компетенцій вокаліста.

Школа італійського барокового бельканто - це генезис інтенсивного вдосконалення сольного вокального виконавства з ефективною методикою виховання співака відповідно художнім принципам вокального мистецтва, оптимального використання засобів «il canto figurato» імпровізації, здатних підкорити серця слухачів. При цьому слід зазначити, що нині, під час розігріву голосового апарату вокаліста або співаків вокального колективу, традиційно використовується більшість вокальних вправ із знаменитого листка Н. Парпора (1686-1768) [1, 3-4], а біографічний художній фільм «Farinelli il castrato» (1994) режисера Жерара Корб'є популяризував арію Аці «Alto Giove» і сприяв повільному відродженню творчої спадщини видатного композитора і вокального педагога – камерне виконання віртуозних оперних арій такими співаками, як Ф. Жарускі, Ф. Фаджіолі, Ч. Бартоллі, Б. Мехта, К. Говен та ін. і малочисельні сценічні постановки опер: «Polifemo» (1735) в Theater an der Wien (2013), «Germanico in Germani» (1732) в Інсбруку (2015), «Arianna in Nasso» (1733) на камерній сцені Віденського театру (2017); «Mitridate» (1736) в замку Шветцінген (2017). Однак, фактично першим музикознавчим дослідженням феномену художньої творчості Н. Парпори як композитора і керівника оперних спектаклі є дисертація Д.Ж. Думігана [2], в якій всебічно розглянуто обставини формування репертуару театральної трупи «Opera of the Nobility» відповідно музичній культурі лондонської аудиторії та виконавським можливостям артистів. Аналіз музики *drama per musica* зроблено з акцентом на особливості лібрето П.А. Роллі в контексті художніх образів героїв музичної драми - що, в цілому, допомагає визначити афекти в стилі композиторського письма та потенціал музичних і виконавсько-інтерпретаційних засобів передачі семантики поетичного тексту. Повноцінному розумінню порпоровської методики виховання професійних вокалістів сприяють роботи італіяниста Патрика Барб'є «Histoire des castrats» (1994), «Farinelli. Le Castrat des Lumières» (1994), «Naples en fête : Théâtre, opéras et castrats au XVIIIème siècle» (2012), в яких історик музики ретельно аналізує зв'язок розвитку музичного мистецтва з

громадським життям у контексті театрального менеджменту та критеріїв підбору і умов вербування учнів в консерваторії. Розглядаючи легендарну творчість видатних представників мистецтва бельканто, зокрема Н. Порпори і його учнів - він докладно описує методи виховання оперних співаків, навчання віртуозному співу в стилі Bell Canto, майстерності сценічної інтерпретації художнього образу і навіть як була влаштована «гібридна» гортань кастратів.

Безумовно, особливої уваги заслуговує унікальна універсальність написання вокальних сольних партій і методика поетапної реалізації художнього образу вокального твору розробленої і апробованою Н. Порпора - дозволяє вокалісту максимально самореалізуватися в розкритті художнього образу твору як феноменально-віртуозний виконавець. Основні принципи його геніальної вокально-педагогічної практики виховання співаків міжнародного рівня популярності (Фарініеллі, Аппіані, Салімбелі, Порпоріно, Ф. Каффареллі, А. Монтаньяні, К. Габріеллі, Т. Мінготті) - стисло викладено в «Il famoso faglio di Porpora» [1, 3-4] і «Solfeggio» [1, 5-23]. Як вокальний педагог, маестро рекомендує вокальні вправи спрямовані на формування фонаційних компетенцій звукоутворення довгих складів (№1, №2) і вокалізації групетто (№ 4, № 13, № 14), форшлагоу (№ 13), морденту і трелі (№ 3, № 10, № 13) та різної складності пасажів однотипної будови (№ 4, № 5, № 6, № 7, № 8, № 9, № 10, № 11, № 12, № 15, № 16) які сприяють розвитку рухливості і еластичності голосу [1, 3-4]. В сольфеджіо [1, 5-23] співакам пропонуються варіанти подолання виконавсько-фонаційних інтонаційних і метро-ритмічних складнощів у cantilena, в яких колоратурні елементи «відшліфовуються» одночасно зі стрибками. В процесі вивчення перших номерів (№ 1 - № 4) робиться акцент на фонації стрибків, пасажів і мелізмів у повільному темпі з пріоритетно-рівномірним ритмічним малюнком, тим самим методично закладаючи основи рефлекторно-вільного колоратурного співу. Найціннішим в вокально-педагогічній методиці Н. Порпора є те, що вона складається з поетапного формування співочих навичок і удосконалення вокальної техніки первинно в зоні оптимізованих дій, долаючи вокально-фонаційні складності методом розкладання надзвичайно важкою колоратури на прості мелодичні фігури, тим самим забезпечуючи оптимально зручні умови для вільного, точного і віртуозного звукоутворення. Це дозволяє не провокувати можливість виникнення виконавських психологічних бар'єрів і сприяє розширенню потенціалу саморозвитку творчої особистості компетентної віртуозно застосовувати орнаментальні візерунки будь-якої складності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аден Г. Вокализы итальянских композиторов и учителей пения XII-XVIII веков. Для среднего голоса в сопровождении фортепиано. Москва: Музыка, 1965. 34 с.
2. Dumigan, Darryl Jacqueline. Nicola Porpora's operas for the 'opera of the nobility': the poetry and the music. A thesis submitted to the University of Huddersfield in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. Huddersfield, 2014. 367 p.